

PANCRATIUM.

APOLLINEVM PITHIUM:

THESES JATRICÆ.

PRÆMISSIS SVPER EIS PROGYMNASMATIBVS:

SYMPOSION,

In quo non Comestationes, Cantus, Symphonias, Navigia
jactamus, sed de Medica Scientia salutis humanæ repa-
ratrice cum Sodalibus M. D. Erudiri, confabulari
cupimus Agonismata ultro
Palæstritis cesuri

D. A N D R E A S

MARTINEZ,

In Valentina Academia L. D. M. inauguratus in Diaulo objectis
responsurus Hypodidascalus adstabit.

D. BARTHOLOMEUS

D U Q U E,

HYPERASPISTES SVFFRAGABITVR.

In Regali Coenobio RR. PP. Ordinis SS. Trinitatis hic
Ubetæ. Die 6 mensis *Julij* Ann. 1740. Manè.

Cordubæ: in Via Cisterciensi, per Ferdinandum de Ros.

PANCRATIUM

APOLLINEM FITHUM

THESES JATRICAE

FR. LAMIS SYSTHESE PROGYMNASIATY

SYMPTOM

la pro non Comprehensionis, Cram, Symptom, Nihil

factum, sed in diebus, et in diebus, et in diebus

factum, et in diebus, et in diebus, et in diebus

la pro non Comprehensionis, Cram, Symptom, Nihil

factum, sed in diebus, et in diebus, et in diebus

D. ANDREAS

MARTINEZ

In Scientia Aeternis, D. M. in Scientia in Scientia

in Scientia Aeternis, D. M. in Scientia in Scientia

D. BARTHOLOMEUS

D. O. U. E.

HYPERASTITIS SYSTRAGATITV

In Regia-Comprehensionis, R. P. Ordinis SS. Trinitatis, hic

Comprehensionis, R. P. Ordinis SS. Trinitatis, hic

Comprehensionis, R. P. Ordinis SS. Trinitatis, hic

D. D. D. M. A. C. O.

D. D. DIDACO

ANTONIO DE CARBALLIDO, SALIDO,
ZUÑIGA, LOSADA, VALCARCEL, ET ZURITA:

Domino de Carballido, & Villarum de Meleznā;
& Cadafreznas: Apud Matritenses Senatori
perpetuo, & Patrono munifico.

S. D.

T populeas deperit frondes, se tolle,
re humo cupida, roboris experts smī-
lax, in amplexusque ruit mutuos,
alienæ indiga opis, ni marcescere
vellit, ad murosque antiquos sua
furcula stringit, & circumligat hede-
ra sequax, in urbanum timens pedē:
ad tuas aras, nobilissime Heros, &
insignia Gentilitia Redhostimentum paruum lito, libel-
lum perexiguum mole, sed artificio Elaboratum mi-
nori: *Tanta est fiducia formæ.* Neque Phaetonta quatuor
equis invectum, qui annulo sculpsit, eum emulasse
contendo. Te quærit Patronum propriæ tenuitatis cō-
scius, ut te auspice, quam per se non meret, adinve-
niat fortunam, & dicere valeat

Inter victrices hederam tibi serpere lauros.

Nos munera Templis ferimus tuis, famamque fovemus
antiquam; & merito, siue tot lauros, tot palmas, siue
hieroglyphica tua Gentilitia adumbrantia, animo con-
cipiam: Nobilitatem Atavam, inclytam, veterem, in-
concussam magnis facinoribus stipatam, triumphis, &
stematibus adornatam mente revolvam: siue Heroum

pacē, & bello insignium innumerabili serie præmam
memoriam; undique clara, conspicua, tersa, & abs næ
vis, se exhibet majorum tuorum splendidior fama, con-
sularisque trabea, & militare paludamentum.

*Claud.
in laud.
Seren.*

Gallecia risit,

Floribus, & rosis formosus duria ripis,
Pelayum è Roboreo luco confodere sui Regis Bermu-
di tertij rebelles exilientem admirat; ex quo Carballido
nomen in Robore, & framea munito brachio, suam du-
cit originem, & vendicat firmitudinem.

Sic sacre quercus firmis radicibus adstant,
Sicca licet venti concutiant folia.

Magna jovis antiquo robore quercus, quæ ingentes tenet
dit ramos, sacraque nemus crebris compta ilicibus,
suam porrigat umbram, & humi repentem conatum
suo foveat gremio, viburnaque lenta evehat, dum
concusso stipite frondes consternunt terram, ipsaque
hæret scopulis, & radice in tartara tendit. Perstrepat
mea Talia.

*Alc. emb.
42.*

Dum maneat Carballidus cum Robore lucus,
Dum Carballidum Flumen ponto influat undam,
Et Carballidum Castrum extet montibus altum,
Carballidum æquo durabit tempore nomen.

Neque ex hoc tantum tuam nobilitatem admiror, Lo-
sada Domus, & Splendorem, & famam, dum saxeam
induit firmitudinem, ut Tarpejus lapis, & Valcarcel
aureis contis, hastilibusque Mauris additum præpediēs,
adaugēt, & novum invehit fulcrum, & Toparcham in
Meleznā, & Cadafreznas te proclamat: Salido, &
Zuñiga, ex quibus seipiones illi Belgici, imparibus vi-
ribus, non est quod potius virtutes eorum, meliori
vate dignas, obducam, quam nativis coloribus vivam
carum ideam exprimam.

Inclyta Marte Toga gens Carballida Lofada
 Inclyta Gallæci præficus honoris honos.
 Illa perenne trahit victrici è Robore robur;
 Hæc præmit immanes Herculis arte feras:
 Utraq̃ monſtra domat, Patriam gens utraq̃ ſervat:
 An ne minus monſtrum ſæva tyraniſ erit? (cit,
 Stemmata jam proſſunt: lapis hic cum frõde vires-
 Eſt decus æternum ſaxæus atque viror.
 Quis valeat, vigil altum cuſtodire nitorem?
 Ecce Zuritèò jungitur ore Draco.
 Ah! Patriæ manean crebri in ſplendore Nepotes,
 Ne virus fiant ſtemmata degeneri.
 Roboris ò quantum debetis germina trunco,
 Quantum oneris fert, & ponderis ille lapis.
 Sicelides Muſæ paulo majora canamus.

Virg.
Ed. 4.

Reſtant majora ? Nature, & animi dotes. Comitas, ur-
 banitas, hiftoriæ, & poefæos facundia, linguarum
 exulta peritia, virtutum civilium concors praxis, &
 undique ſpectabilis integritas majorem te faciunt: *Vir-
 tute decet non ſanguine niti, & ſi nobilitas poſſet te ſola
 tuert.*

Cedant Drufe tui cedant Trajane labores.
 Merito ergo obſtrigillor, obruor undis, cum laudum
 guarum inſtat denſa ſeries.

Gland.
de Prob.
Olyb.
Conf. pa
ne.

Non mihi centenis reſonent in vocibus ora,
 Multi fiduſque ruat centum per pectora Phebus;

Facta, merita, & virtutes narrare queam; & multo mi-
 nus chriſtianam erga pauperes liberalitatem, ſive ele-
 mentiam, & facetum colloquium in erogandis tot ele-
 moſinis; ut merito inopes ſint tibi in delicijs, & veluti
 ad Patrem continuo accurrant tan domi, quam foris,

& in tribijs, & plateis fidenter circumeant, & quod credibile non erat, nisi magna pietas ferueret in tuis præcordijs, jocantur, & jam non supplices orant, sed veluti imperant, & tecum delectantur, simulque delectaris. Apprime Claudiani sequens adaptari debet.

*In Pan.
Conf.
Prob.*

Hic non divitias nigrantibus abdidit antris,
Nec tenebris damnavit opes: sed largior imbre
Sueverat innumeras hominum ditare catervas.
Quippè velut denso currentia munera nimbo
Cernere semper erat: populis undare Penates;
Assiduos intrare inopes: remeare beatos.
Præceps illa manus Fluvios superabat Iberos
Aurea dona vomens.

Tot titulis insignitum virum, Heroem boat fama, &
æreo clamore aera implet, rumore spargit, & con-
sonas profert Hispania voces, Opitulatorem urbs nos-
tra suspexit. Gratitude ergo, & amoris symbolum,
serena fronte munusculum, qualequale, meum limi-
na tua advolans, excipe; mihiq; in æternum ma-
neat garrula Musa ineptitudinem meam quaquaver-
sum dolens.

Si mihi docta forent græci Demosthenis ora,
Et mihi præteritos referat si Jupiter annos,
Ut calamos inflare leves modulareque possem,
Conficere auderè, quod non faciebat Amynthas;
Candidior postquam tondenti barba cadebat,
Et tenuerunt curæ, crudelesque labores,
Non valui, ut teneor Vates, spectata triumphos,
Pro meritis vestris ad summum tollere Cælum.
Confugit hæc ad vos, vestrasq; amplectitur aras;
Quamvis sit meritis indebita gratia nostris.

Sis bonus , ò felixque tuis in sæcula vive,
Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit.
Et mihi tam longæ maneat pars ultima vite,
Spiritus & quantum sat erit tua dicere facta.
Ubetæ ad Duodecimum Kalendas Majas anno
Millesimo septingentesimo quadragesimo.

Illme. Dñc. Admodum Domine,
tuas exosculatur manus
eoq̃ fertur, quo amoris pondere fertur

Bartholomeus Duque.

M. D.

QUISQUIS scientiam Medicinæ sibi com-
parare Vellet , eum his ducibus voti sui
Compotem fieri oportet ; natura , Doc-
trina , moribus generosis , loco studijs apto , ins-
titutione à puero , industria & tempore. *Hippocr.*
lib. de Lege. Numer. 1.

Nec me quid valeat natura fortior usus
Præterit , aut quantum neglectæ defluat arti
Desidis aurigæ non audit verbera currus:
Nec manus agnoscit, quem non exercuit arcu

Claudian. in Panegyri Mall. Theod.

CENSURA R. P. LECTORIS FR. FERDINANDI BER-
*mudez, Regalis, Militarisque Ordinis Bmæ. Virginis,
 Maria de Mercede, Redemptionis Captivorum,
 in hoc Cordubensi Cœnobio residentis &c.*

DE comissione & mandato D. D. Francisci Michaelis Moreno Hurtado, Cathedralis Sanctæ Ecclesiæ hujus Civitatis Canonici, Ecclesiastici Judicis, & Generalis Vicarij in illa, & in tota Diocesi; ex comissione Illmi. D. D. D. Petri de Salazar & Góngora inter Torquatos B. M. de Calatrava Præceres honorati, Giennensis Ecclesiæ Antistitis nominati, tandem totius Cordubensis Eparchiæ fulgentissimi Præsulis, & à Regis Concilij &c.

Ex animo vidi, voluptate perlegi, & tota Cura examinavi has Apollineas Theses Auctoris perdocti, admodumque Sapientissimi Domini Bartholomei Duque, sanè ægregias, eruditæ, suisque numeris absolutas; in quibus ingenij acumen, eruditionis vires, affluens doctrina, & dictionis sententiosa ellegantia adinvicem concertant, & ad Authoris gloriam maximè inter se fæderantur. In illis quod correctioni pervium nihil, quod in salutis humanæ utilitatem cedat plurimum, ita sibimetipsis artificiosa harmonia consonant omnia, ut de illis possim dicere cum Casiodoro: *Habent hæc distributa præconium, conjuncta miraculum.* Ita Antiquorum Philosophorum, & Apollineæ scientiæ Doctorum contexuit Elogia, ut quod illis provida impertivit natura, providè & in ipso coadunasse videatur. Vberius dicerem si sicut defensandas suas doctissimas Theses video, ab argumentis contrariorum in publico Theatro pro dexteritate sui ingenij vindicatas audirem. tunc res faustè, prosperè, feliciterque eveniret, & ex animi sententia, atque ut Panegyrista Canerem:

*Cas. lib.
 I. de
 Di. lect.
 cap. 30.*

Omnia aperta tibi quicquid Medicina recondit
 Intima naturę, vel rerum pondera noris,
 Hipocrates fias, fiasque Machaone major:
 Quas & Phillirides, vel quas Epidaurius herbas;
 Noveris, & sanè quod pręsagus hausit Apollo:
 Sisque salus orbi. Fas sit tibi ducere ab Orco
 Extinctos Homines, iterumque animare sepultos.
 Nomen, opes, famam cūmules hac arte perennem.
 Nunc, ut Censor fateor in his Thesibus nil invenisse
 nostrę orthodoxę fidei, bonis moribus, aut Pontifi-
 cijijs decretis obluētans, ideòque typis mandari debe-
 re. Sic firmiter judico salvo meliori &c. In Regali Coe-
 nobio Corduensi. Die 20. mensis Maij. Anno Domini
 1740.

Fr. Ferdinandus Bermudez.

LICENCIA.

NOS el Doct. D. Francisco Miguël Moreno Hurtado, Ca-
 nonigo de la Sta. Iglesia Cathedral de esta Ciudad de
 Cordoba, Provisor, y Vicario General en ella, y su
 Obispado, por el Illmo. Sr. D. Pedro de Salazar y Gongora,
 por la Gracia de Dios, y de la Sta. Sede Apostolica, Obispo de
 esta dicha Ciudad, y Obispado, del Consejo de su Magestad
 &c. mi Señor. Damos licencia por lo que à Nos toca, para
 que en qualquiera de las Imprentas de esta Ciudad, se imprima
 el Quaderno de Conclusiones infraescritas, que pretende sa-
 car à luz D. Bartholomè Duque, atento à que en virtud de
 comission nuestra han sido vistas por el P. Lector Fr. Fernando
 Bermudez, del Orden de N. Sra. de la Merced; y no constar
 de su Aprobacion, y Censura, no tener cosa alguna, que se
 oponga à nuestra Santa Fè Catholica, y buenas columnas.
 Dada en Cordoba, à 27. de Mayo de 1740. años.

*Doct. D. Francisco Miguël
 Moreno Hurtado.*

Por mandado del Sr. Provisor.
Pedro Prieto Pizarro.

Not. May.

LEC.

LECTORI.

AD Palæstram descensuro, forsitan scire à me, nonnulla velles, (B. L.) curiositatis stimulo; ex quibus aliqua, si non omnia, quæ dicere habebam, non te celabo: Et quidem, ut quam synce- ro animo tecum agere, absdubio perpendas, mearum partium esse existimavi, ea patefacere, tuo desiderio satisfactorius, quæ voti mei te redderent certio- rem. Literali exercitio adeo vacavi, lucubrationibusque Medicis operam dedi, ut excubito- rem me præstitisse, vel solus ignoret, qui in musæi mei limina pedem non intulerit, egrè ferens communes interpellationes, passim occurrentes, quæ à sedula speculatione animum abducunt. Neque ex hoc Philosophum, aut Medicum esse existimare velim; cū haud ignorem diversum quid hæc duo esse: neque amicorum, an dicam assentatio? Meas demulisse aures, ut oblivio cæperit Maronis versiculi.

Me quoque dicunt

Vatem pastores, sed non ego credulus illis.

Cumque haud debeam negare, me in suas partes seces- sum traxisse, librorumque lectionem sibi devinisse (ut otia vitarem) negligentia damna prævidentem ante oculos Ovidianum illud versantem

Roditur ut scabra positum rubigine ferrum,

Conditus ut tineæ carpitur ore liber:

Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,

Fine, quibus nullo conficiantur, habent.

Hunc fugere scopulum animum induxi, opellam hanc tuo submittere examini tentans; cum benè noverim, & concessum iri sperem, tunc res optimè nos callere arbitrandum, cum nostras circa eas opiniones alieno iudicio exponere conamur, & æquo animo amplexi in

*Vtrg:
Eslog. 2.*

*I. de
Pont.
Eleg. 1.*

Contrarium rationes oppositas, si ea claritate non eno-
dentur, quæ propriæ sententiæ muniat viam, paratos
nos exhibeamus. Cui vero scopo respexerim, ut cuilibet
thesi brevem præposuerim præloquium, aliquas
earum rationes continens, quæ ad eis assentiendum ob-
stringunt; haud difficile erit animadverti, à quo bene
spectatur illa Palestræ litterariæ confusio, subinde nās-
cens, non sufficienter quæstionis terminis intellectis, &
longius rationibus, sive argumentis, quibus innititur;
quod meditato ita accidere, suspicor, & frequenter usu-
venire comperio, multisque interrogationibus ansam
præberi video, quibus brevi tempore haud responderi,
queat pro rei dignitate, & ut arguens optime ad pug-
nam instructus deveniat; ex quo profecto vocuum
inanium jactantia, magnoque cum clamore emergunt
illæ importunæ rixæ, disceptantium animos torquen-
tes, & à veritate longe abducentes; & si quid aliud
dicendum erat, manet veritas pulvere magis obducta,
squalida, & in profundo demersa, & hoc, si fas est di-
cere, maxime præoptari videtur. Cum non tam esse,
quam doctiores videri, subinde homines ambiant. Ne-
que ea acribia, quæ tibi opus fuisse videbitur, & ego
non inficior, singulas theses tractandas judicavi; ete-
nim cum viribus meis id impar animadverterem, quod
illas excederet, fugere debui, admonitus ab Horatio.

Sumite materiam vestris, qui scribitis æquam

Viribus, & veritate diu, quid ferre recusent,

Quid valeant humeri.

*In Arte
Post.*

Præter hoc inquam, laconice me gerere teneri videor,
tum ne præfixam metam, quam hujus naturæ scripta
sibi vindicare, novisti, prætergrediar: tum etiam, quia
cum nobis adeunda sit arena, in qua non cestu, sed ra-
tionibus est dimicandum, meliora differre, ut opposi-
tus obviam eamus, consentaneum fuimus arbitrati; ne-

que parte nimis adaperimus fores, ecphasim exhibentes, ut commode in circo vires exercere valeat quivis.

Neque me præterit, cum hujus generis certamina ubique teneant, vel in Academijs, vel in Autoribus, qua Philosophis, qua Medicis &c. Si morem scholasticum, in quo nos instruunt, attendas, & dialogos passim in eorum lectione occurrentes, animadvertas, non aliud, quam frugem dissertationem magno cum profectu exhibentes, non defuturum gloriosum Trasone, quæ tibi defero, ea impetitur ire; & certe non mirabor, cum in omnibus nequeat esse eadem sententia, neque unius labij sint homines: prioris ratione in Palestra mei copiam facere studeo, in qua si in contrarium positis minime me satisfacere advertas, quinimo majoris momenti ea propendeant, rationis lance non aspernata, amplexurum antea negata, penes me severa lex stabilitur; non obscure perpendens, majori laude assentiri alienis, absit vecordia, quam pertinaciter proprijs adherendo pertas, aut nefas ea mordicus asserere: non infimum ingenuitatis specimen. *Non enim de gloria comparanda, sed de invenienda veritate tractamus.* Vt sat venustè Div. Aug.

Si vero tibi, quod erat secundum, mea oratio displiceat, parum movebor; neque adeo ea delector, ut neciam longe recedere (ne dicam a Tulij eloquentia) verum & à venustate alias frequenti, & quod magis est, novos quam plures, imo & solœcismos te inventurum non diffitebor; sed parum me angit ista sollicitudo: *Solœcismos autem quos dicimus, fortasse quisque doctus diligenter attendens, in oratione mea reperiatur: non enim defuit, qui mihi nonnulla hujuscemodi vitia ipsum Ciceronem fecisse, peritissimè persuaserit:* Hactenus Sanctus Augustinus. *Ad hæc Ovidius.* Verum quid insulsa

Lib. 1.
de Poet.
Eleg.

Lib. 3.
contr.
Acad. 6.

14.

C. 2. de
Ord. 6.
17.

Cum

*Lib. I.
de Pont.
Eleg. 6.*

Cum rēlego scripſiſſe pudet: quā plūrima terno;
Me quoque, qui feci, iudice digna lini.
Morologiſ, & ſuffeniſ dicam, qui dum plebi aſſentari
ſatagunt, neque ocluta vaſſritie, varios ſumuntque co-
lores præter rubrum, & candidum, parum ſtudentes
nobilis litterarum exercitiij, nihilo ſecius ſapientiam
ſimulantes, quos pinxit Horatio.

Epist. I.

Si quis vultu torvo ferus, & pede nudo
Exiguæque togæ ſimulet textore Catonem:
Virtutem ne repreſentet moreſque Catoniſ?
Rupit Hyarbitam Timageniſ æmula lingua:

Dum ſtudet Urbanuſ, tenditque diſſertuſ haberi.
Hunc ſenionem publico examini ſubjicere, meque ad
prælium venire, vitio vertere audebunt? Forte dam-
nare, quod in ſe non habent, & in alijs vident bonum,
aſſueti, & in anguliſ abſtruſiſ ad hypocauſtum cum
ſuiſ amiſciſ, imperitę gentes! Conſubulari inhæſitan-
ter.

*Alci.
Emb. II*

Stultitiæ eſt index linguaque, voxque ſuæ.
Hiſ itaque regerere non timebo, cum ipſiſ volupe ſit
in otio, & deſidia dieſ tranſigere, neque proximorum
ſaluſ ſit eiſ cordi lucello inhiantes, & bajulorum mo-
rē victum quærentes, ſe negligere, ſedulum littera-
rum ſtudiū à ſe depellere, falſiſque verbis mundum
circunvenire ſtudent; quo ad ſtipem promerendam ſi-
bi deveniſſe, videntur, omni cura rejeſta; uſque adeo
frauſ, & doluſ floret hodie titulo ſagacitatiſ; & virtuſ
inter paucos rara latitat; hacque breviori via maxima
hominum parſ ciboſ lucratur, & non ſibi opuſ eſt ſe-
quentem ſervare regulam.

*Alci.
Emb. 80*

Surge igitur, duroque manuſ aſſueſce labori,
Det tibi dimenſoſ craſtina ut hora ciboſ.
Temperare ergo ab hiſ minime potui, imo mea inter-
luit, à veterno ſtertentēſ revocare, Agathonem, qui

tēgora percuteret, subsequētem adesse. Resipiscat
stolidorum plebecula rudis, & in studium pertasos Avia-
ni apologum obtendat.

Forſitan ignotos mutato murmure fallis:

At mihi ceu quondam ſemper Afellus eris.

Ægre ferendum quosdam adesse homines litterarum
odio affectos, cæteroquin bucis inflatis magna promit-
tentes, quæcumque audiunt, sono tēnus imitari; cum
rudis adeo sit illorum indoles, ut Psittacorum more
tantum valeant emulari, non significativas voces, sed
simplices, & confusos echones, licet sat barbarè

Psittacus à vobis aliorum nomina disco,

Hoc per me didici dicere, Cæsar ave.

Sed quid mirum, si vitalem auram illis concessam, vel
talentum dicam, effodere vel rubigine affici, quam im-
probo labore honesta aggredi malunt, & nulla cura in
pectore rodī: neque in læva mammilla quid subsultare
sentiunt. *Quid ergo? An non turpe est, quæ res una homini
communicata est cum Dijs, eam cum neglectam habeas de
cæteris sollicitum esse? Ita artium studia contemnas? Te
ipsum manibus fortuna committas?*

Doctos autem viros, ingenuos collegas studiorum
indefessos cultores oratos volumus, (si qua pios respec-
tant numina, si quid usquam justitiæ est, & mens sibi
conscia recti, & bene apud memores veteris stat gratia
facti,) dum fercula litteraria paramus non inani au-
ræ inhiando, Casses subtendere, laureolam in musta-
ceo quærentes: Nam ut Horatius

Non ego ventosæ plebis suffragia venor.

Cætero qui ab ipsis erudiri cupimus omnibus hic erit
unus bonos, flavaque caput nectentur oliva; & dum in-
tenti sperant signum: exultantia haurit corda pavor
pulsans, laudumque arrecta Cupido; me liceat casum
mli-

*Æsop.
fab. 1.*

*Mart.
lib. 14.*

*Gal. in
or. suas
ad art.*

Eph. 1.

miserari insontis amici : Et tibi , cum flustus subterla-
bere sicanos , Doris amara suam non intermiceat un-
dam. Hinc me digressum vestris Deus appulit oris : Er-
go agite , & cuncti letum celebremus honorem : nunc
debet aut viridi nitidum caput impedire myrto.

Ora. lib.

1. Ord.

32.

O decus Phæbi , & dapibus supremi

Grata testudo Jovis , ò laborum

Dulce lenimen mihi cumque salve,

Rite vocanti.

Dulci laborum decipimur sono : quid mirum ? Stupens
carminibus centiceps atras demittit bellua , & Eumeni-
dum recreantur angues , nec curat Orion leones , aut
timidos agitare lyncas.

Vt valeas rogo Lector , sed mea carpere , noli :

Crede mihi , tutum non opus esse tibi.

Corrigere at res est tanto magis ardua , quanto

Magnus Aristarcho major Homerus erat.

PROGYMNASMA I.

Medicinam omnium disciplinarum, sive modum aut finem ejus spectes nobilissimam, quominus è scientiarum albo expungere coneris, non parvi momenti argumenta satis evincunt. Et quidem cum Philosphiæ experimentalis vestigia premat, sin minus ejus præcipua pars sit omnino habenda, multas veritates deprehendere, ex quibus certas inferat Conclusiones, cuilibet à præjudicijs libero obvium erit observare. Qua forte ratione promotus Aristoteles 5. Metaph. c. 12. scientiæ veste eam decoravit. Sed cum à deo molestæ lites, tum olim, tum hodie penè ubique emerferint, ut etiâ Scepticos non omittâ, & quod magis est habeat illa omnium hominum oculos in se conversos, parumper circa ejus naturam, aliqua delibare mihi licebit.

Et primo quidem, sive Phisicam à Medicina avellere tentes, ut Erasistrato placuit, aut in divulsam æstimes, ut Philosophi pene omnes merito censuerunt, haud negabis certas demonstrationes conficere observationibus præmissis, ad intentum ut deveniat opus. Et profecto eodem tramite, quo reliquæ naturales scientiæ gradiri, solum non intuentur ejus osiores, maluntque in aliena impetere, quam sua servare. Humani intellectus imbecillitatem dum ubique crepant hunc maledictionis Divine reatum in Medicos tantummodo urgent; ac si perspicaciori ad alias scientias homines uterentur.

Non obtusa à deo gestamus pectora Pœni;

Nec tam averfus equos Tyria sol jungit ab urbe.

Sine sensu non fieri universale, sive abstractionem, ad quam per inductionem (observatis sensuum videlicet ministerio in particularibus similitudine, & convenientia)

tia) pervenire mentem, quam optime sentit Philosophus in posterioribus : eademque incedere methodo Medicinam, nemo non videt.

Claud.

l. 5. de

raptu

Proser.

Sed Divæ multoque minus quod rere sorores:

In nostras nimium conjuravere ruinas.

Jatro mastiges tamen nihil non tentant, sibi que ultro patiuntur binos oculos, si unum è Medicina avellant.

Tibull.

Ipsa bi penne suos cædit violenta lacertos.

Antiquo caractere larvatos, sceptica veste inquam, in scenam prodire, qua pervicacia, quo supercilio, iraque mansueta! Jam videamus. Sed quid istos atterere juvat, cum dudum ad extremum usque à S. Agustino refutatos, planeque convictos facile advertas, & quod maxime pudendum erat, optimum Magistrum Nactus in veritate adipiscenda nihil profecisse, juxtaque proditoriè retusa jacula de novo (cui scopo nescio) evibrare. Non ne Divi Agustini contra Academicos, aut scepticos libros evoluiſti? Si non, quæ major inertia! Si autem legisse fatearis, quæ malitia, simulatio, aut dolus! Nihil sciri sensus falli ubique jactatis verisimileque dum sectamini ad humanæ vitæ regimen usumque satis habere putatis. Quid ad hæc Sanctus Doctor? Ridet, jocatur, sobrie tamen argute refutat, planeque confitetur, se multa scire Phisica, sensus non falli, neque visum, dum remum partim in aqua demersum intortum intuetur, illudi; quinnimo videre, quod videndum est. Sed diserte loquentem contra Academicos audi: *Non enim video quomodo refellat Academicus eum, qui dicit: hoc mihi candidum videri scio, (hoc) auditum meum delectari scio, hoc mihi jocunde olere scio, hoc mihi sapere dulciter scio, hoc mihi esse frigidum scio. Disce potius utrum per se amara sint oleastri frondes, quas caper tam pertinaciter appetit. O hominem improbum, non nec est caper ipse modestior? Nescio quales pecori sint, mihi ta-*

men.

Men amara sunt. Quid quæris amplius? Sed est fortasse aliquis etiam hominum cui non sint amara. Tendis enim in molestiam? Nunquidnam ego amaras esse omnibus hominibus dixi: mihi dixi :: Quis enim tam impudens sit, qui mihi cum delectatione aliquid ligurienti dicat fortasse non gustas, sed hoc somnium est? Restant tamen alij, qui ut vim hujus argumenti effugiant, septicismum rationalem, ut dicunt, comminiscuntur, multasque phisicas veritates patere, non inficiantur, ita concessum à Deo, ut ad vitæ commodum humanasque actiones nos accingamus. Sed quomodo epochem suam teneant, non video. Mihi satis esse ad illationes scientificas adstruendas primas veritates sive principia nosse; cum in qualibet scientia hoc sufficiat, nemo negabit; aut sponte ab illis audiam, si mihi exponant alterum, si concipiunt modum. Et sanè dum rationale scepticismum aspicio, monstruosum quid intueri videor, hominemque in casum sua ratione utentem; cum sui impotenti ex veris nihil valet concludere. Sed in quas non se intrudunt molestias, ut mordicus suam sectant de novo condant? Negare multas veritates phisicas, ut quod opium soporem inducat ex gratia, haud valentes, si modum quo suum effectum producit nesciamus, satis sibi habere arbitrantur, quominus de effectibus naturalibus scientiam habere valeamus. Sed quam inaniter hæc effuciant, qui ex hoc mundo, mira que creaturarum varietate in Deum mentem atollat, seque Divinum numen, ejusque omnipotentiam certo scire profiteatur juxta illud Apostoli: invisibilia enim ipsius à creatura mundi, per ea que facta sunt intellectu conspiciuntur: jam animadvertet; aliqua ex parte Deum cognoscere non dubitabit; quod cum in rebus humanis secum collatis magis teneat; apprimè in illos adaptari potest Divi Augustini illud contra Manichæos: com-

pescat ergo se humana temeritas, & id quod non est, non quærat, ne id, quod est, non inveniat.

Ut autem ad extremum deveniam dum Medicus mira naturæ opera & effectus in, & extra hominem animadvertit, & ratiocinando ad Medicam praxim applicat, hic Medicus stochasmos est scientificus. Recte ergo ex Galeno.

THESIS PRIMA.

*Medicina est scientia salubrium, & in salubrium,
& neutrorum.*

PROGYMNASMA II.

Medicinæ objectum àdeo nobile existit, ut omnium rerum sublunarium superet dignitatem, facile intelligat, qui hominem, ut ejus prospiciat sanitati, morbosque ab eo depellat respicere animadvertat. Hominem inquam anima, & corpore conflatum, qui inter mundi hujus creaturas tantum non eminet, verum etiam ad Dei imaginem effigiatum, & quem paulominus ab Angelis minuit, gloria, & honore coronavit, donis scientiæ, & virtutis adornavit: animal politicum ad societatem natum ex Arist. divinum animal plenum rationis, & consilij ex Tullio; summi Architecti opificium, non verbis sed admiratione laudandum; ex quo magnum Medicinæ dæcus accedit absdubio.

Vt suum compleat Medicina munus, humani corporis naturam, hoc est, solidarum partium compaginem, nexum, temperiem mutuasque earum habitudi-

nes, organicam structuram omne artificum ingenium
 superantem, liquida tubulos implentia, suos motus na-
 turales &c. speculatur: cumque ex his rite constitutis
 nullam in hominis actionibus aberrationem Medicus
 animadvertat, & hominem sanum esse existimet, &
 veluti Polycletum ante oculos sistat, ut morborum
 naturam dimetiri valeat. Sed ævi hujus luxuries inge-
 nia adeo insana tullit, ut quo facilius in quoslibet de-
 bachentur, & undequaque Medicos adoriantur, ab
 istis nihil sciri, audacter asfirmant, & quod inutile sit
 Dialectica, Phisica; & alijs disciplinis inbui ad Medi-
 cam facultatem adipiscendam evulgare allaborant; &
 sectam Empyricam dum restaurare moliantur, tum
 Medicis rationalibus succensendi sibi munus asumunt,
 tum inani aura cappi velle, quam sensus suos ingenuè
 fateri videntur; sed, me hercle, prestaret Empyri-
 cam jam dudum à Galeno refutatam, & a Baglivio
 inter errorum soboles animadversam, jactare desine-
 rent, dicamque in Medicos scribere, ut à bonis litte-
 ris Tirones dehortentur, præpediantque. *Sed cum*
nullius virtutis ministerium compleatur, nisi per orga-
num convenienter adaptatum, tunc exigitur adaptatio &
preparatio organorum multiformium ad texturam corporis
humani ordinandam, per quæ virtutes negotientur, & ef-
fectus, quos intendunt, attingant. Vnde (si nobis non
 refragentur) multipliciter instructum Medicum ad pra-
 xeos munus accedere debere, ut feliciter evolvat cau-
 sas, & ratione opus esse, quæ omnia perlustraret ut Va-
 lesius ait, rationalemque Medicinam esse debere, in-
 strui vero ab evidentibus causis, obscuris omnibus non
 à cogitatione artificis, sed ab ipsa arte rejectis, ut Celsus
 asfirmare non dubitat; quomodo inutilem Logicam
 Phisicam &c. adstruant, sponte ignorare volumus. Et
 ut res magis pateat, curva quæ censenda sit linea, si

Gal. de
 Ana.
 tom. VI.
 nor. c. II.

rectam non agnoscamus ? Cumque rectum index sui
 sit, & obliqui, an non bene agere putandum est, qui
 sui muneris esse existimat corporis humani naturam,
 ejus organizationem, motus, & actiones in sanitate
 perscrutari, ut morborum status prevaricationes optime
 calleat ? Mihi ita videri res adeo clara cogit ; quinimo ;
 ut Galeni adversus Erasistratum dilemma preteream,
 quo probare Dialecticæ necessitatem nititur ; non pa-
 rum conducere, nec tantum ornatui esse mathæsim
 Medicis, sed ejus ignorantia in plurimis eos cespitare,
 quod abunde vel solum visus organon testare videtur,
 avèro non abluere arbitror : insulseque intorqueri Hi-
 pocrat. illud de veter. Medic. in sophistas : minus Me-
 dicina quam arti pastoris, quæ de natura scripta sunt
 convenire ; tum primò, quia ut spurius aquam multis
 hic liber ab Acronè Agrigentino Empyrice, confectus
 & inter opera Hipoc. intrusus habetur ; tum etiam,
 quia quomodo homo primum compactus sit nescire, à
 vera philosophandi ratione parum detrahit, cum sat
 exerceri valeat observatis actionibus, effectibus, &
 Phænomenis, ut in mathæsi obvium est, ex quo non
 parum lucis afulget. At satis perspectum habeo, peti-
 torum non paucos non tam ad rerum momenta esse in-
 tentus, quam ut sibi & Pseudo litteratorum turbæ ser-
 viant, blandiantur, lenocinentur, calamum stringere
 proclives, inanis gloriolæ aucupio inhiantes. Sed
 ad rem non in concinne Scaliger

Lib. 1.

Præf. c.

11.

Cuncta mihi percepta prius, quam audere viderer.

Nauta per ignotos velificare lacus.

Et commodius Baglivius : Theoriæ mûnus est rationem
 reddere Phænomenon in morbis apparentium, ante-
 cedentia cum præsentibus recte comparare occultas
 morborum causas, & veros causarum fontes inves-
 tigare, aliaque id genus explanare, ut Medicus in-
 de-

determinandis indicationibus apertius, nec Empyri-
corum more progrediatur.

THESIS SECVNDA.

*Hominis sanitas in partium tam solidarum quam liquida-
rum symmetria consistit.*

Optima servata in cunctis symmetria membris.

Anon.
ap. smet.

PROGYMNASMA III.

INter corporis humani ad vitam necessarias actiones
sanguinis tum intestinus, tum circularis sese offert:
motus de primo impresentiarum supersedeo dice-
re; de secundo vero, ut pote satis demonstrato, non
est quod dubitem; neque cordis musculus cum appé-
sis tam arteriosis, quam venosis vasculis describere
satagam, ne crambem bis, aut multoties recoctam, à
fabrique ab Anatomicis hoc munus præstitum cum
tædio apponere velle videar. Nihilo secius de perenni
ejus motu cum satis nobis constet, quæsit illius perpe-
tuitatis ratio, Phisico-Medicis magnum facelsit nego-
tium, genuinamque causam, tum phisicam, tum mecha-
nicam exponere cunctantur; sed nihil mirum cum pe-
rennis motus in mechanicis adhuc desideretur, & in-
dustriorum virorum connatus superet, delludatque ut,
quod mihi intellexisse videor, aperte edisseram, ab hijs
precipue potentijs è latere scilicet cordis ad compre-
sionem ubique propendentis, sanguineque sua mole
cordis ventriculos distendente, motu celeri in supetias
ascito, quibus si tertiam, respirationem videlicet ad-
das, circularem sanguinis motum proficisci, & durante

9
vita, sine internissione perennari autumo; & porro
compressivus cordis motus à mechanica sua structura
pendere, existimandus est; ad apulsum autem sangui-
nis celeriter cordis thalamos implentis, diastolem sub-
sequi, absdubium videtur. Cum vero tota corporis
moles sanguini traijcienda sit, & de cordis impulsu per
tot ambages bona pars pereat, respirationis opus eidem
muneri succenturiatur, conspirantibus arteriarum sis-
tole, multi jugaque viscerum, & musculorum presio-
ne, redituro ad locum unde primo exivit; perennem
sanguinis motum aliquatenus adumbratum videre est
in machina Perrault Academiæ Burgundiæ communi-
cata. Quo autem relatæ causæ minus amotu sanguinis
jugi producendo, præpediantur, earumque vires ex-
parili contra nitentia mutuo se se impediunt heterocro-
næ earum actioni acceptum referunt. Incipit itaque cir-
cularis sanguinis motus à sanguine cordis ventriculos
illabente, ad quod sequitur prædictarum cavitatum
ampliatio, superata videlicet fibrarum cordis resisten-
tia, quæ dum sanguinis irritationem sentiunt, conna-
turali tonoque deijciuntur, per fibras nerveas spiriti-
bus uberius accurrentibus vividius rigescunt, iterum-
que; ut ad suum tonum se se restituant, comprimun-
tur, sanguinemque extrudunt; qui cum recens non-
desinat apellere, idem Phænomenon reproducitur in
prædictis potissimum causis, cordis elaterio, & sangui-
ne æquilibrium nequit occurrere, motumque suspen-
di, siquidem cum præpollens una suas exerit vires,
decrescens altera reñitat suas, etiamsi per quodam
æquipollentiæ medium omnino sit transeundum, du-
rare nequire, gravium in sublime projectorum inter-
ram descensus sufficienter evincit. Ad rem ergo Ga-
lenus de utilitate respirationis *ut enim in universum di-
cam, vel ut saepe etiam in alijs locis demonstratum est, cu*

motibus contrarijs, quorum alter alterum mutuo excipit, & consequitur, alterum sine altero conservari impossibile est. In mechanicis vero, sive artefactis longe aliter res se habet, nam ut optime Cicero nulla ars naturę solertiam imitari potest: & Galenus 1. de diff. feb. Sane plurimum differunt naturę opera ab his, quę humana arte sunt fabricata. Quęrenti autem unde sanguini veniat primus impulsus cor moturo, à Deo optimo maximo legum naturalium conditore, secundum quas quęlibet creaturaturatur, quę operatura est, & est earum præciaturatur, pendere contendo; Et si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo; quia si voluntatem hominis nosse vellet cujus amicus non esset, omnes ejus impudentiam, ac stultitiam deriderent. Ut acutę S. Agust. ib. 1. contra Manicheos.

THESIS TERTIA;

anguinis motus Circuli, & æternitas assequitur mechanica Cordis structura, & liquidus sanguinet natura intellectus.

PROGYMNASMA IV.

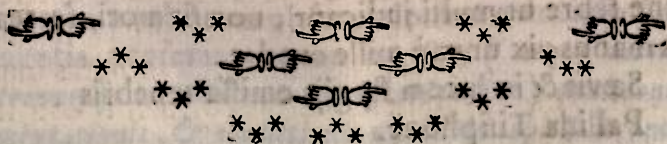
QUam vitę traducenda respiratio sit necessaria ejus defectu Enectorum exempla manifesto convincunt; in subitanea flammę extinctione machinę pneumaticę inditę, si aer ab ea exhariatur, pro aeris ad vitam animalium conservandam, non absolum se offert paradygma, jam à Galeno annotatum: quos respiratione aer prestat effectus, quas sanguini im-

primat affectiones, quo pacto pulmonum urgeat motum & id genus alia, ut excutiant optima ingenia strenuam navarunt operam; & ut alia omittam, ad sanguinis motum tam circularem, quam intestinum valdoperè, conferre suasq̃ vires circa hoc potissimum aerea exercere, si sanguinis molem ex multis particulis coagmentatam, ut continuo preffet in motu intestino, ex quo calor lenis & multi varij effectus naturales dependent, calleas; tum etiam motum ejus circularem consideres, alterutrum ab aere succenturiari, non dubitabis.

Et primo quidem motus intestinalis, sive fermentativus (quomodolibet appellare libuerit, perinde enim est) in liquidis motui subjectis non observatur, nisi aeri pateat accessus, subitoq̃ sufflaminatur, aut continentia vasa dissiliunt, ubi aeri præclusa est via; sive quod suis crebris ictibus particulis liquidum componentibus impulsus imprimat, in motumque adigat, sive aut eas dissociet, ut melius ad se mutuo impingant, subvertantque (vel alio modo) pro meliori statu indispiscendo, aut amittendo: cumque adeo sanguis, nobilis liquor existat, ut ad multas hominis operationes, ut fermentorum liquidorum separationes, &c. sit idonea materia, quæ sine motu peragi nequeunt; si aerem huic fini inservire contendas, à vero non aberrabis. Superfedeo nunc dicere mirabiles effectus in machina pneumatica ex aeris absentia, & reiterata admissione observatos qua in animalibus, qua in liquidis fermentativis, & etià vita privatis, quibus evincitur oppido conferre aliquid ad horum motus intestinos perennandos. Ad circularem motum quod spectat, non tantum inspirando haustus sua elasticitate dum pulmonum cavernulas implet, velut embolum sanguinem versus cor pellit, eoq̃ scandere juvat, verum in sanguine resistans hujus liquidi

Motum intestinum , ut antea dictum , promovens , majori ænergia cordis anfractus trajecturus, ferit, stimulat, & ad diastolem prorritat.

Materiali , & finali aliquomodo annotatis causis, ad effectrices , sive efficientes nos accingere oportet; quarum scyagraphiam non est quod nimis diligenter pretextam , nihilominus aliquantulum in his immorari necessum habeo. Eas vero esse , & thoracem moventia muscula, & aerem in pulmones irruentem, inchoata primum inspiratione medijs musculis ab ampliato thorace, subsequente aeris ingresu pulmonis vesiculas sua gravitate , & spira distendentis , heque in respirationis munere primatum tenere , & pro multiplici earum affectione respirationem variari , autopsyâ sufficienter demonstrat , & Causidici historia à Baglivio allata de statice aeris, & liquidorum confirmat: neque aliquid prædicto operi thoracis motum externum aerea circumpellendo contribuere , reluctabor ; pulmones quod spectat in hac scena, pure passive se habere eorum tenera textura musculis orba , & fibris quibuslibet motricibus, ut à Malpighio demonstratur ; à vero non abludit ; & quidem respiratio licet nobis inscijs, veluti in somno, & delirij fiat , eam retardare , sive accelerare , cum in nostra sit potestate , per ea fieri instrumenta (musculos videlicet) quæ voluntatis subeunt imperium, evincitur. De aere altera activa causa multa dicenda forent ; nisi alias à viris doctissimis resecta adeo fuerit præsertim circa pondus , & elaterem ejus natura , ut nihil necesse sit cum tædio prorsum excurrere.

THESIS QUARTA.

*Respirationis negotium à musculis thoracem distendentibus
& aere sua gravitate in pulmones irruente ut
principalioribus causis
perpetratur.*

PROGYMNASMA V.

CUm corporis sanitas naturalis vitæ contineat summam, alias sine sanitate vita sit admodum ærumnis plena felicitatis illum statum, in quo non tantum corporis salus, verum quod magis expetendum est, animæ fuit in fastigio donorum & gratiæ, ut homo sapienter in timore, & justitia se gereret, Deo obediens; sibi imperans magnum honorem profecto; omnibus sublimaribus preffectus, vera orthostasis, prohdolor, uno scelere amissimus.

*Horat.
lib. 1.
Ida. 3.*

Gens humana ruit parvetitum aefas
Audax Japeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit;
Post ignem æterea Domo
Sub ductum macies, & nova februm
Terris incubuit cohors:
Semotique prius tarda necessitas
Lethi corripuit gradum.

Febre inter hominis morbos nihil frequentius, adeo ut sine febre ut multi judicant, non sit mori, feræasque ejus manus vix unus è mille evadat.

*Wing.
geor. 1.
3.*

Sævit & in lucem stygijs emissa tenebris
Pallida Tisiphone.

Naturam ejus peruestigaturus syrtes, & scopulos cavere oportet; & cum tam mira sit inter AA. opinionum varietas, quo minus ijs recensedis tempus teramus, & à proposito longe abducamur in calore preternaturali hominis actiones ledente &c. consistere ac tutum judicamus. Hec vetus opinio ab Hyp. temporibus usque nunc escaturiens neotericorum plerisque adeo parum arridet, ut cuilibet ad lubitum novam effingere liceat: & sane si mentis aciem intenderemus, opinionumque momenta ad calculum revocaremus, idem, nomen, & rem, ut antiquitus aserta etiam nunc temporis accipi debere, sine dubio inveniremus: cumque satis mens per caloris sensationem instruat, ut ratiocinando ad ejus causas accedat, & de remedijs cogitet, faustoque omine utatur, quid opus sit in evertendis verbis, imo & rebus tantam operam impendere! Dum sanguinis fermentationem hand satis demonstratam, archæi irritationem technicæ ab Helmontio excogitatam, Cartesij, & aliorum præferebatur sistemata condunt, & caloris sensuum prætermittunt, manifesto relicto ad non æque patens attendunt: & dum febris essentia quaeritur, causam potius, quam ejus naturam in medio adducunt; in calore preternaturali &c. febris essentiam ponere, & in contrarium tot excogitata in causarum censum referre, nobis jus relinquunt. Galenus enim motum non negavit in liquidis humani corporis, sed eum febris causam asseruit. primo enim de diff. febr. Cap. 4. hæc inquit: *Hujusmodi autem febris habet originem à motu, atque fervore nativæ caliditatis*: Sed nauci faciunt Gal. autoritatem: Sydenhamium itaque legant, qui cum hæsitanter in acutorum morborum observationum principio Cap. 4. sequentia proferat: *verum ut sit, (neque enim hisce controversijs me ullatenus immisceri patiar) quandoquidem fermentationis, & ebullitionis vocabula apud Recentiores*

Medicos plurimum invaluerant, ego quoque eadem subinde usurpare non dubitaverim, dum modo (arrige aures) ex jam dictis satis constet voces istas in hoc tractatu clariori solummodo decindorum explicationi inservire: Ubique satis aperte innuit refrigerantium medicamentorū usum, regimini calido, ut ipse loqui amat, vale dicens, tam in febrium, quam morbilorum, & variolarum medela; sec. 3. Cap. 2. ait: alij frigidam vel furtim, vel rap- tim nacti, vel etiam præcibus à nutrice emendicatam hauserunt, adeoque felici errore salutem jam plane desperatam consequuti sunt. Sed quia longum esset à similibus recensendis abstinemus: tantummodo dicturos a se verantes, si ratione symptomatis tantum hæc à Sydenhamio, & Reliquis etiam Medicis facta fuisse adstruatur, non meliori jure ad hoc asserendum fulciri quàm morbi ratione ab AA. contrariæ opinionis illud factitari oportere.

Et mirum calorem præter naturam à temporibus usque Hyp. febris nomine insignitum (ut aliquid videantur invenire Neoterici) ut parvipendant, per tot ideas divagari vellè; cum equo jure & alphabeti litteras possent de novo designare circuli divisionē in tot gradus jã receptā, Aristotelis categorias, & multiplicia alia diversimode de novo condere; cui vero usui alteratio ista esset inservitura nisi confusionis illius Babel non ab simili, impense licet cogitanti non occurrit.

Sed quid de frigidarum febrium natura nobis asserere oportet, cum in calore consistere non posse, vel per adjectum ipsum, etymo licet relicto, satis videatur evinci? Quod ad me attinet, non difficile esse hujus problematis solutionem, non reluctabitur quisquis in prædictarum febrium stadio calorem animadvertat, aliquomodo tamen impedimentum, ut manifeste se exerat, quod in febribus intermitentibus circa princi-

pium se offert; & ut synopticas non omittam, quæ à caloris nativi præfocatione, vel dissolutione non incongrue deduci possunt, cum calor per accessionis aliquod tempus satis gliscat, ex quo febres audiunt, tandem in virium omnium lapsum calorisque extinctionem tendant, ex quo synoptice existimantur; (& si eas negare nihil novi facerent, acyrologiæ vitium ita effugerem) eas in calore, & virium dissolutione consistere, nihil vetat; si vero in phisicis ut repugnans illud conubium firmo stare telo, non posse, obiciatur: cum (ultra quod hoc commode intelligi potest) apud Medicos diversimode, ac philosophos res definiantur, seu potius describantur, ut morborum naturam perpendentes ad praxim accesus facilius patefcat aditus; contrarias qualitates calorem scilicet, & frigus licet in eodem morbo febre epiala puta, inveniri asferunt, in gradu intenso, & in eadem parte, subjecti, & eodem tempore simul adesse, minime teneri contendunt; & maxime cum prædictarum febrium frigus respectivum non positivum potius sit omnino habendum, & sane si ab AA. febris naturam in fermentatione, vel in motu in genere perturbato, vel in archæo irritato &c. stabilientibus tot metamorphorsios in vitæ catastrophem desinentes, in pluribus quam assignatæ obvios exquirerem extorquæreque connarer, ut juxta suas de febre hypotheses percontanti satisfacerent, nullus dubito, sat hæsitanter se gessuros..

Dum querit Medicus febris causamq; modumque
Flammarum & tenebras, & sine luce faces!

Quas tractat patitur Flammas, & febre calescens:
Corruit ipse suis, victima rapta focus..

THESIS QUINTA:

Ex dictis satis constat in calore febrem consistere : de homogeneitate aut heterogeneitate caloris ulterius inquirendi , sibi sumat , quod velit ejus contrarium undequaque nos defensura inveniet.

PROGYMNASMA VI.

Pleuritis lateralis morbus Hipocrati , Helmontio pleura furens audit: quoslibet adoritur omni sydere sæviens; à suscepto frigore post nimiam corporis incalescentiam , immoderato exercitio,

*Virg. 3.
Geor.*

Obsuit inserto latices infundere cornu
Lenæos:

Crapula , &c. arripit ansam ; acutorum morborum non infimum locum tenet , symptomatum gravitate prestat pacientes , ancipitem promittens eventum.

*Virg. 4.
Æneid.*

Illa dolos , dirumque nefas in pectore versat.
Respirationem potissimum offendit , febrem accutam cum pulsu duro , tussim in principio siccam , deinde humidam , licet non semper , veluti in pleuritide sicca accidit , inducit , & dolorem punctorium , quæ pathognomonicum pleuritidis exquisitæ audiunt. Morbi hujus natura in inflammatione pleuræ Mediastini , vel aliarum partium adjacentium consistit , & apud omnes Auctores inconfeso est , si unum excipias Helmontium , prædictarum partium inflammationem , ut quid consequens , & ad pleuritidis essentiam posterius , qui æstinat ; aliquando sine inflammatione adinventam fuisse pleuritidem omnibus signis demonstrativis , sive
diag-

diagnosticiis stipatam præter aliorum observatione propria affirmare possum, & quod propriè talis nominari debuit, Helmontijque mens poterat stabiliri nullus ambigo: at cum in cadaveribus ex hoc morbo de-
quatis multiplici anatomica observatione cõstet inflammationem adfuisse; ad hujus affectus naturam, & eam pertinere & ad praxim rite instituendam non parum conducere, scite à Medicis stabilitur: maxime si therapejam ejus spectes, in qua sanguinis missio plamam cæteris proripit: enim verò negare haud possumus pleuritidis scyagraphiam ab Helmontio traditam multum lucis sceneraturam ad morbi hujus genesim, therapejam si saniori sensu à nobis usurpetur, instar-
que Cynosuræ poterit esse, pro meliori narcoticorum usu. Optime itaque à dolore membranarum thoracis ab accido fibras sensibiles velitante, orto, pedise qua inflammatione sanguinis fluxu per vasorû sanguifluorum intorsionem impedito, pleuriticus morbus naturam ducit, ex eoque tot symptomata scaturiunt à sanguine impuris particulis foeto sua sponte in efervescentiam adacto, & nimium turgescente sine prophasi, est ubi incipiat.

(torrens

Clau. 1.
in Ruf.

Haud secus hiberno ~~torrens~~ tumidus cum vortice
Saxa rotat, voluitque nemus pontesq̃ revellit,
Frangitur objectu scopuli, quærensq̃ meatum
Spumat, & illisa montem circumtonat unda.

Rudiori penicillo hujus morbi natura aliquatenus adumbrata, (neque ex integro hunc morbum describere suscepimus.) de præcipuis ejus remedijs pauca indigitare sufficiat: sanguinis itaque missio pleno saltu, ut Boerahave loqui amat, in pleuritide vera, & non manifesta, ubi aut mala tactu vipera delituit primum locum sibi vendicat.

Virg. 3.
Georg.

Cum furit atque artus depascitur arida febris;
Profuit incensos effus avertere, & inter
Ima ferire pedis salientem sanguine venam.

Medicamenta autem anodynæ emolientia non in-
firmum locum tenere, quin extremis in angoribus, &
cum quatit egros cussis anhelæ ad ea devenire, sit ma-
ximè commodi, adstipulantur felices eventus. Et qui-
dem, si quod mihi in hujus morbi medela ex laud. ex-
hibitione observare contigit,

Virg. lib.

Cum vero ardentes oculi atq̃ attractus ab alto
Spiritus interdum gemitu gravis, imaque longo
Ilia singultu tendunt.

Palam exponerem; forte credulitatem non essem in-
depturus; sed patiare sequentia Sydenhamij incom-
parabilis Medici hic transcribere: ait itaque sect. 4. c.
3. *Rudis enim sit oportet, & parum compertam habeat
hujus medicamenti (opii) vim qui idem sopori conciliando,
demulcendis doloribus, & diarrhææ sistenda applicare tan-
tum novit, cum ad alia plurima gladij instar Delphici ac-
commodari possit, & præstantissimum sit remedium Car-
diacum, unicum pene dixerim, quod in rerum natura hac-
tenus est repertum.*

Post multas remedium impensas, exantlatosque
labores

Virg.
Æn. 6.

Est mollis flamma medullas,

Inter ea & tacitum vivit sub pectore vultus.

Mitescens dolore & febre, reliquisque symptomati-
bus, dum sibi fugam parare hic morbus minus cau-
tis imponit inter carecta latet duriori & si obtuso-
telo novæ insidias meditaturus: si inflammatio vide-
licet in vomitum transeat, quam

Virg. lib.

Vincere sed duro poteris convellere ferro,
per paracentesim. Verum si opus naturæ committas;
rup-

ſup̄to abſceſu ad intra , cum magno hoſte ei debellandum eſt , & quadraginta diebus per anacatharſim novi morbi debet eluderet vim ex Hyp. in Aphor. quibus tranſactis durante febre durus morbus ægrum crudeli ſabo peredit , & exitio fortuna reſervat , cum atra ſilex jam jam lapſura cadenti imminet ad ſimilis.

THESESIXTA.

In pleuritidis therapeja egemonica remedia ſunt , ſanguinis miſſio , & medicamenta anodyna emollientia.

Q. P. D. Reſpondet numero quinto.

